

مدراسای جمهوری اسلامی ایران
معاونت فضای مجازی
اتاق وضعیت

رصد جامع فضای مجازی
واکنش افکار عمومی به تشدید تنش نظامی
ایران و آمریکا در تنگه هرمز

۸ تا ۱۰ شهریور ۱۴۰۵

بِسْمِ اللَّهِ
الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گزاره‌های اصلی

میدان جنگ و نحوه مواجهه ایران با تجاوز آمریکا به یکی از کانون‌های اصلی رقابت روایی تبدیل شده است؛ اصولگرایان و روزمره‌نویسان با برجسته‌سازی پاسخ سریع و دقیق نیروهای مسلح، روایت «اقتدار و بازدارندگی مؤثر ایران» را تقویت می‌کنند؛ در مقابل، معاندین با وارونه‌نمایی تحولات میدانی و ادعای تضعیف کنترل ایران بر تنگه هرمز، تلاش دارند دستاوردهای دفاعی را بی‌اثر و تصویر برتری آمریکا را تثبیت کنند.

۱

نحوه مواجهه با آمریکا به محل شکاف روایی میان «مقاومت» و «تنش‌زدایی» تبدیل شده است؛ اصلاح‌طلبان با تأکید بر کنترل تنش و بهره‌گیری از دیپلماسی، بازگرداندن آمریکا به تفاهم را مسیر کاهش هزینه‌های تقابل معرفی می‌کنند؛ در مقابل، جریان اصولگرا بر پاسخ متناسب و حفظ اقتدار نظامی به‌عنوان پشتوانه هرگونه مذاکره تأکید دارد. غلبه روایت دوگانه «دیپلماسی یا مقاومت» می‌تواند ظرفیت هم‌افزایی میان ابزارهای میدان و دیپلماسی را در افکار عمومی کم‌رنگ کند.

۲

معاندین تلاش دارند هزینه‌های جنگ را به شکاف میان جامعه و حاکمیت پیوند زده و مطالبه مصالحه با آمریکا را به خواسته غالب مردم نسبت دهند؛ این جریان با القای اینکه اکثریت جامعه خواهان مصالحه‌اند اما مسئولان بر ادامه تقابل اصرار دارند، مسئولیت تداوم تنش و پیامدهای آن را متوجه ساختار تصمیم‌گیری کشور می‌کند. تثبیت این روایت می‌تواند اختلاف نظر طبیعی درباره نحوه مواجهه با بحران خارجی را به شکاف «مردم - حاکمیت» تبدیل و سرمایه اجتماعی مقاومت را هدف قرار دهد.

۳

همزمان سازی روایت فرسایش نظامی و فشار اقتصادی، تلاش معاندین برای ساختن تصویر «فرسایش چندلایه ایران» را نشان می‌دهد؛ این جریان با پیوند دادن فشارهای اقتصادی ناشی از جنگ و تحریم با تحولات میدان، وضعیت کشور را در مسیر فرسایش مستمر و کاهش توان مقاومت بازنمایی می‌کند. در صورت تثبیت این انگاره، هر فشار اقتصادی یا نظامی می‌تواند به‌عنوان نشانه‌ای از شکست راهبردی ایران تفسیر شده و بر احساس نااطمینانی و نگرانی در افکار عمومی اثر بگذارد.

۴

”شبکه

مسائل

انعکاس مطالبه مردم
برای پاسخ قاطع نیروهای
مسلح به تجاوز دشمن

انتقادات به تداوم
دوقطبی جنگ و مذاکره
در شرایط حمله مجدد
نظامی آمریکا

بهره‌برداری معاندین
از پست ترامپ درباره
نابودسازی جزیره
خارک

موج سواری معاندین حول
ادعای نابودی بسیاری از رادارها
و تأسیسات موشکی در لارک

جنگ‌هراسی معاندین
پیرامون تهدید ترامپ برای
پاسخ به حمله موشکی و
پهپادی ایران

واکنش‌های حمایتی
به دیدگاه فرصت مناسب
ضربه‌زنی ایران به آمریکا
پس از حمله لارک

موج انتقاد و تخریب
دولت به سبب مواضع
دکتر پزشکیان پیرامون لزوم
پایبندی به تفاهمنامه

کـلـان روایت ها

وارونه نمایی تحولات
میدان جنگ و القای خارج
شدن کنترل تنگه هرمز از
دست نیروهای مسلح ایران

جریان انتشار روایت:
معاندین

تاکید بر لزوم کنترل تنش و
تلاش ایران برای بازگرداندن
آمریکا به تفاهمنامه با ابزار
دیپلماسی

جریان انتشار روایت:
اصلاح طلب

برجسته سازی اقتدار نظامی
ایران و پاسخ سریع و دقیق
به تجاوز آمریکا

جریان انتشار روایت:
اصولگرا، روزمره نویس

ضریب دهی به فرسایش ایران
از سوی آمریکا با تکیه بر جنگ
اقتصادی و نظامی همزمان

جریان انتشار روایت:
معاندین

القای شکاف میان خواسته
اکثریت مردم برای مصالحه
با آمریکا و لج بازی مسئولان
و جنگ طلبی علیه آمریکا

جریان انتشار روایت:
معاندین

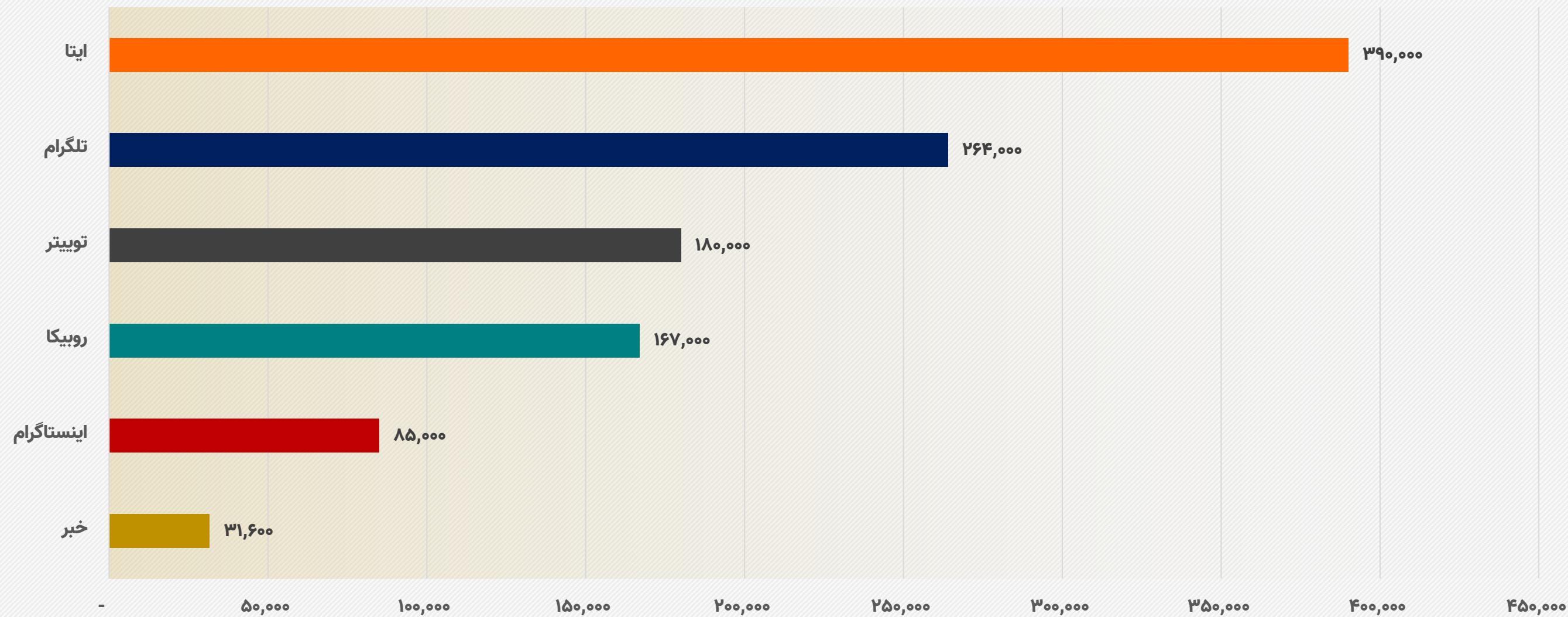
تحلیل داده‌های فضای مجازی

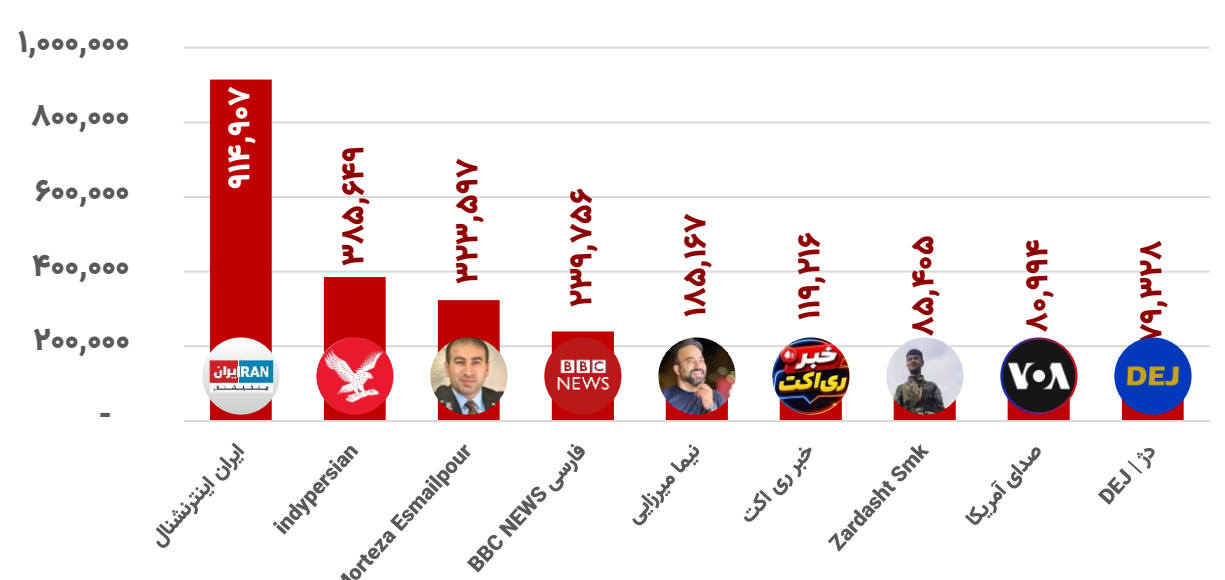
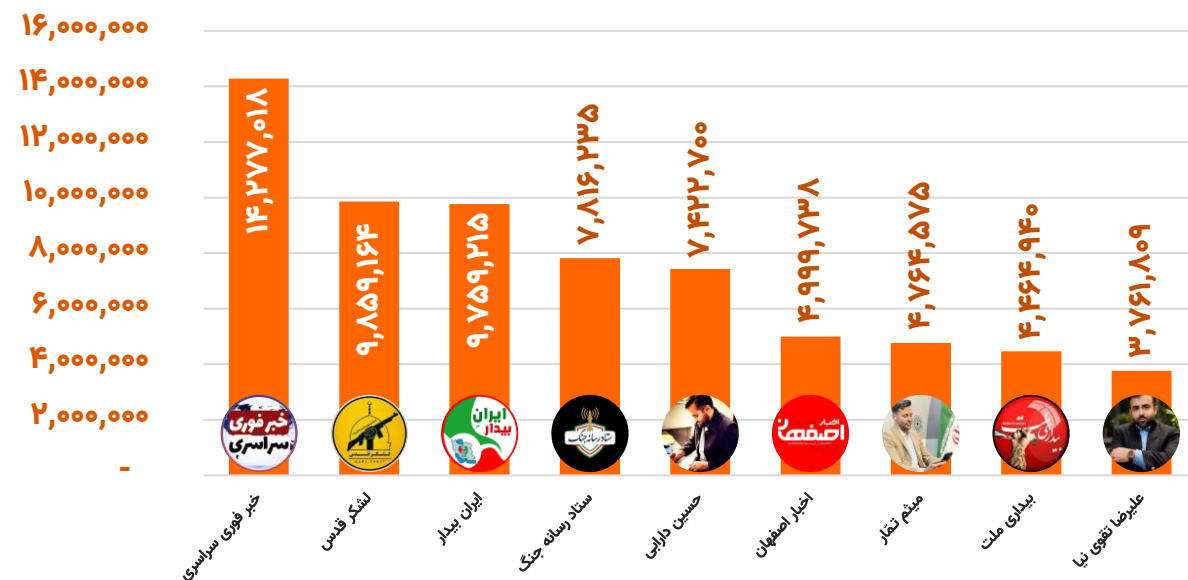
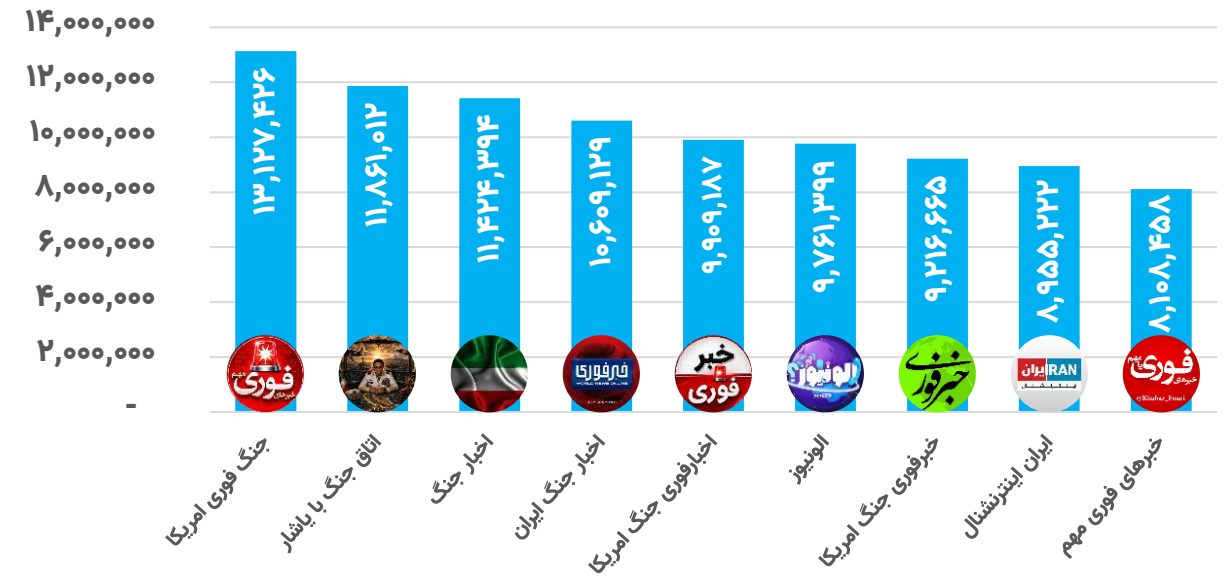
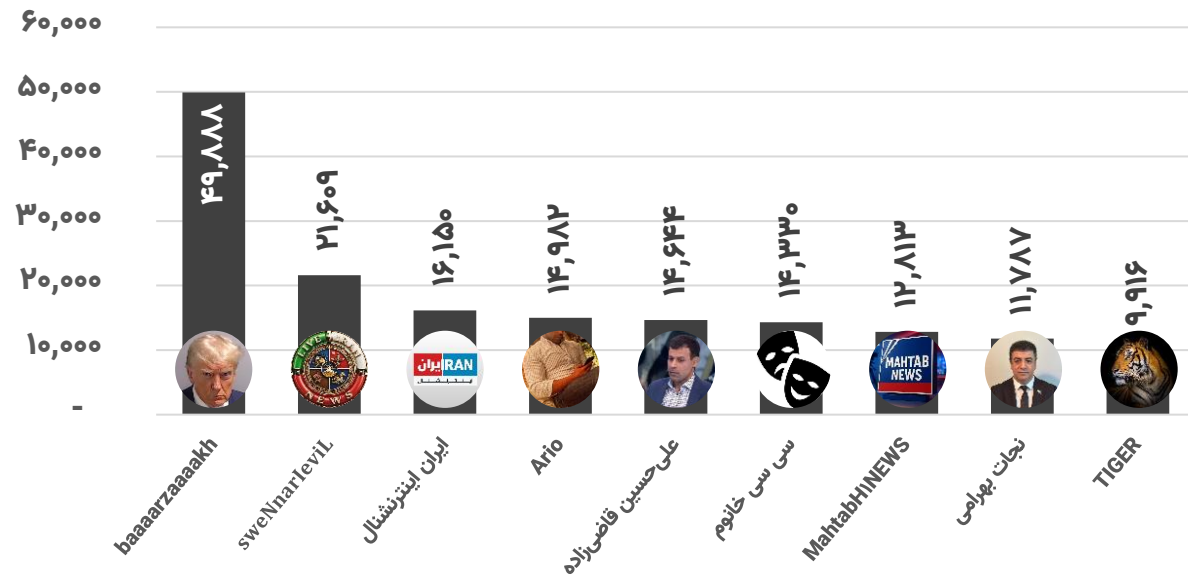
داده‌های فضای مجازی

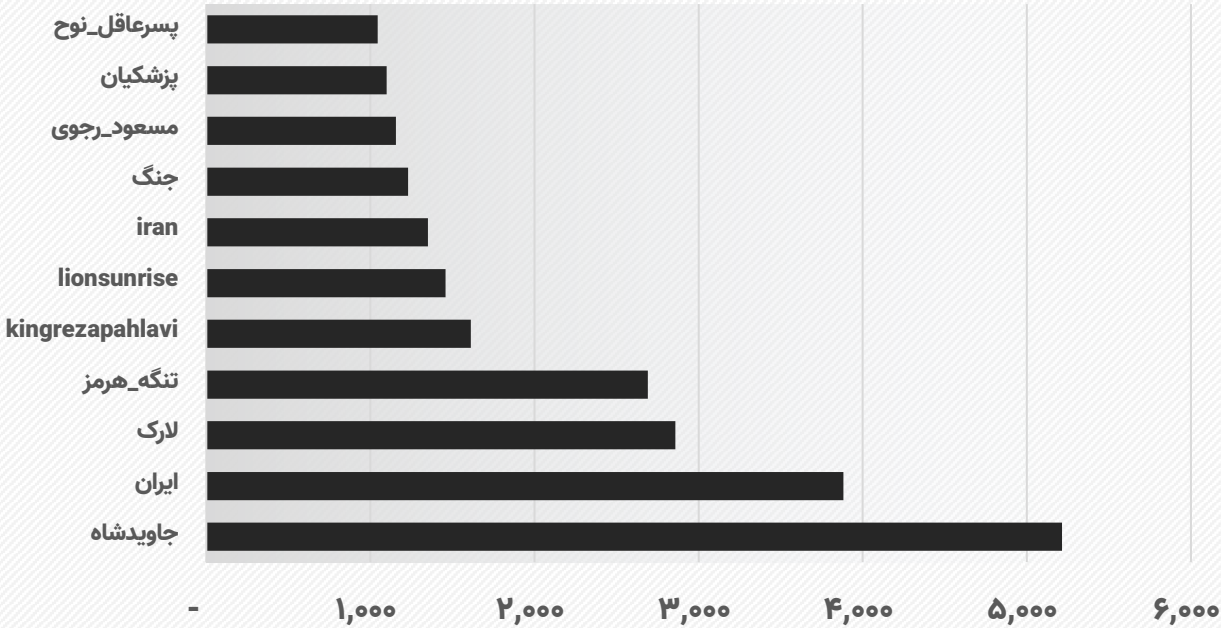
مقایسه میزان تولید محتوا بستریهای فضای مجازی

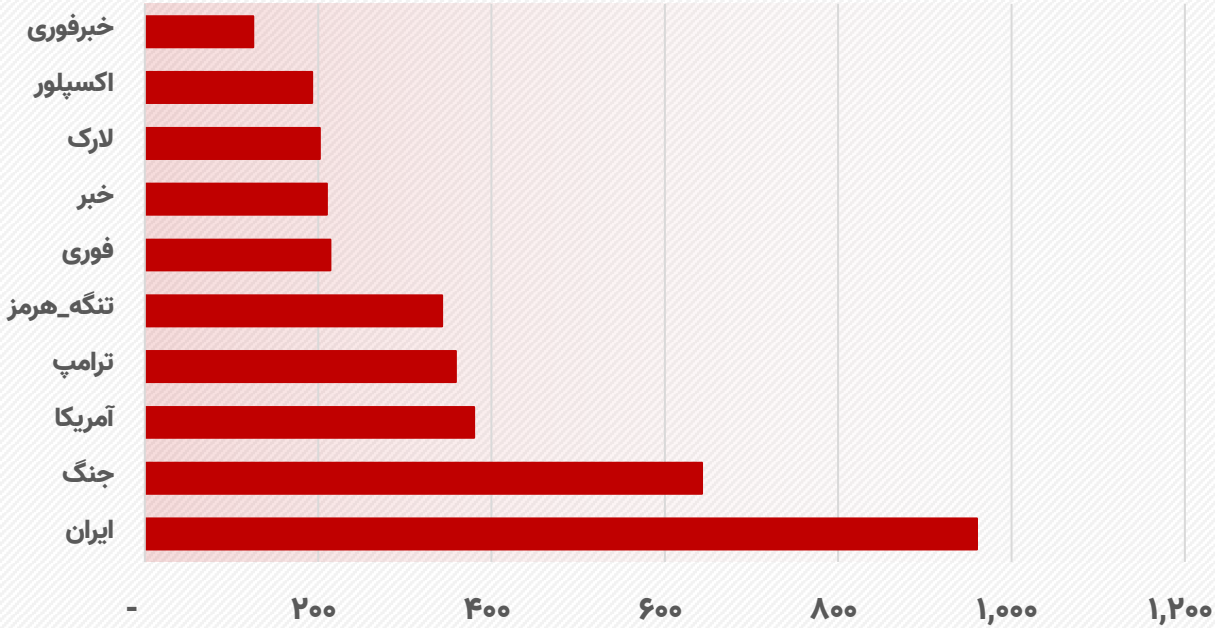
کاربران برتر بسترهای فضای مجازی (براساس بازدید و لایک)

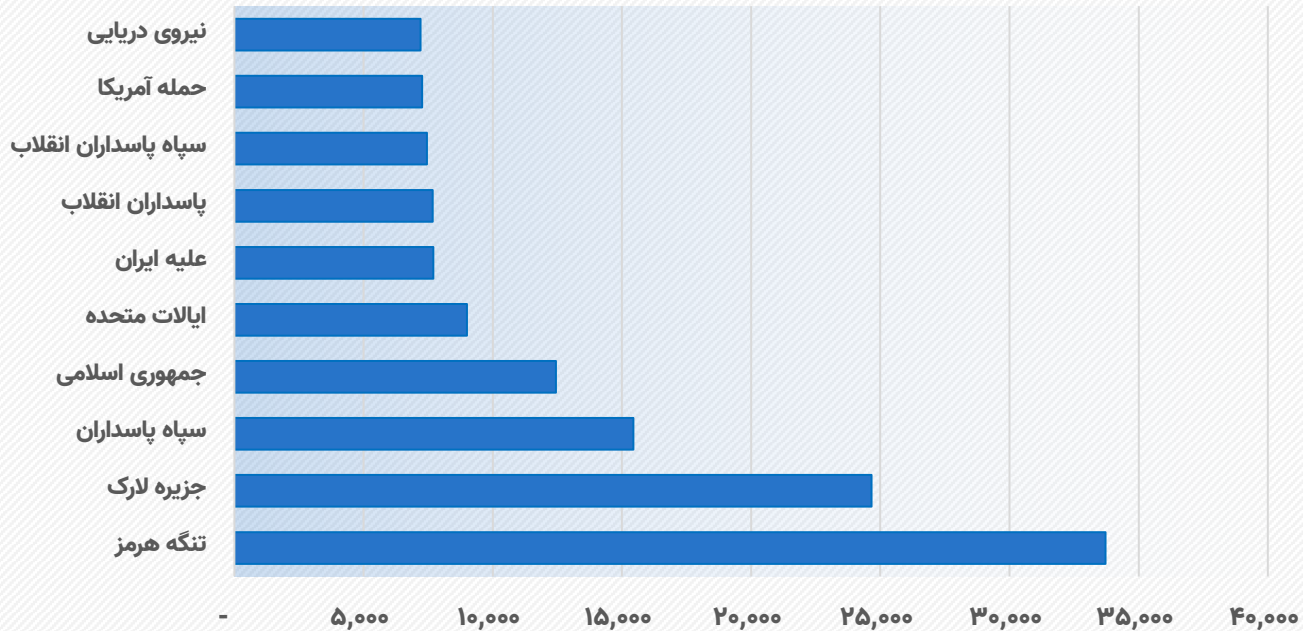
ابرواژه برتر توییتر

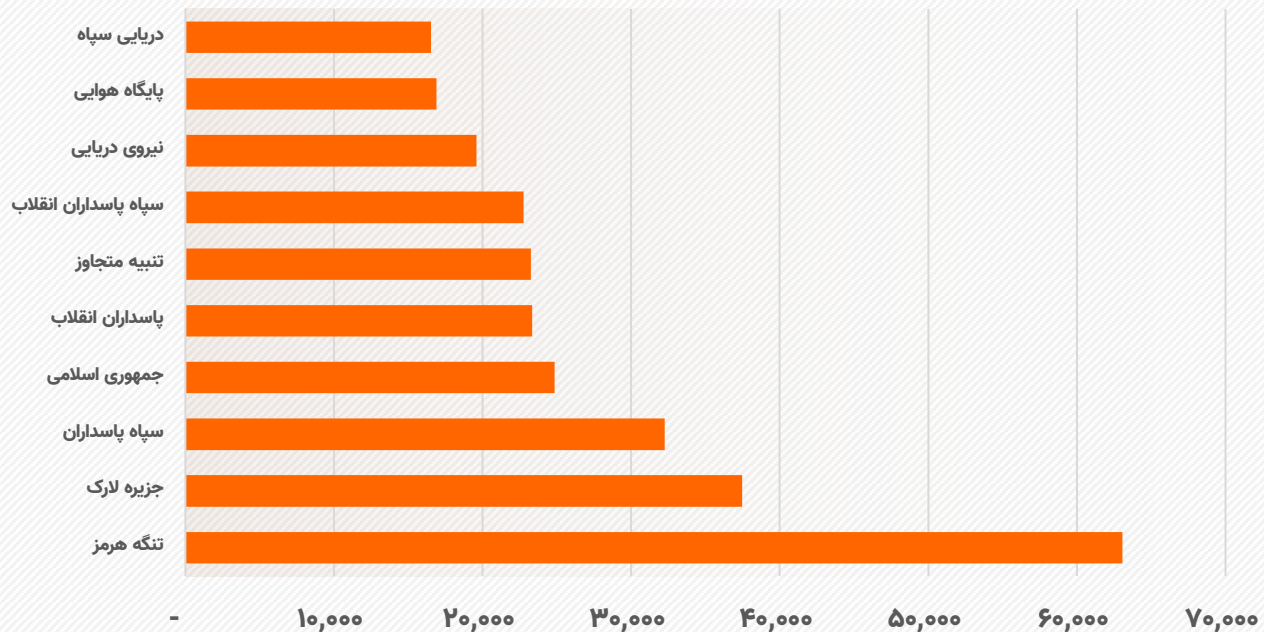
هشتگ های برتر اینستاگرام

ابرواژه برتر تلگرام

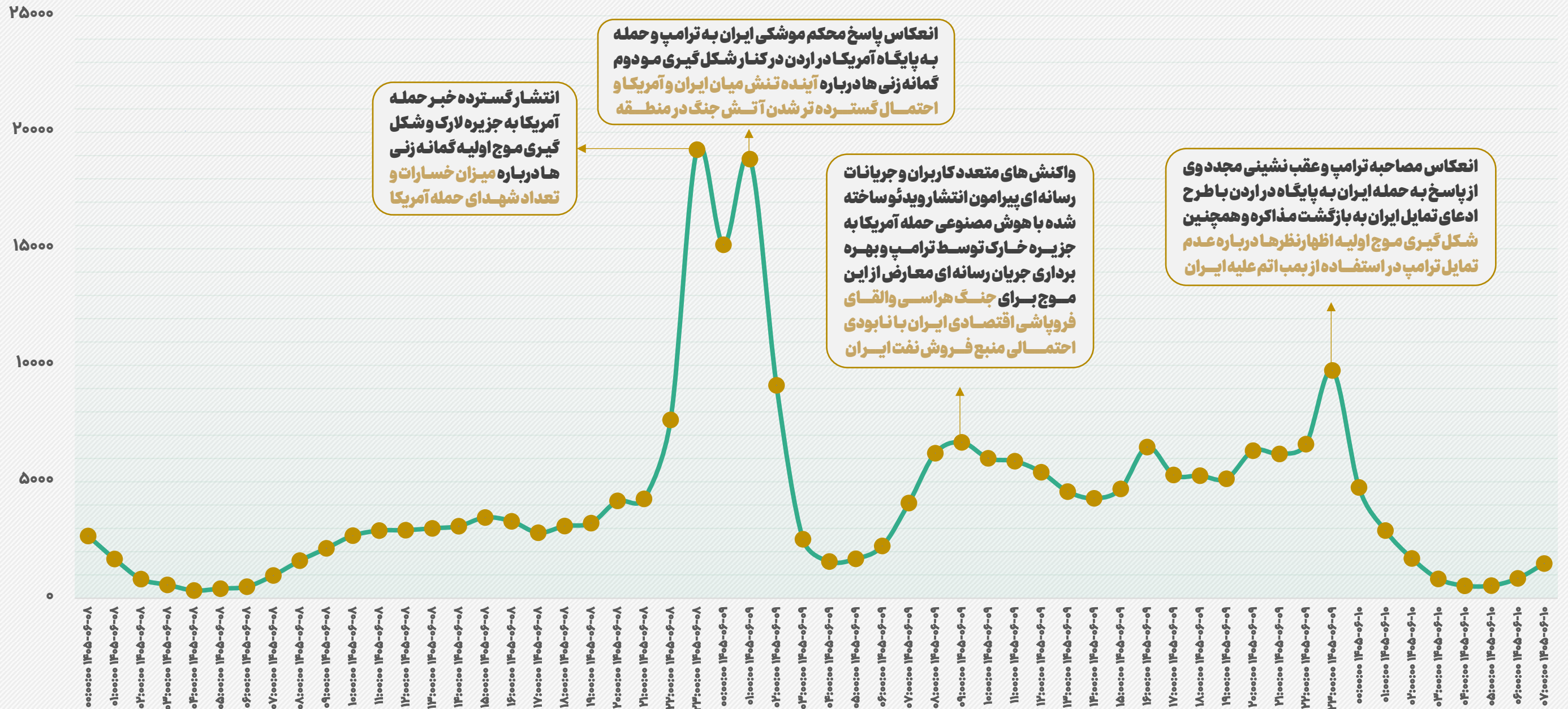
ابرواژه برتر ایتا

بررسی روند انتشار محتوا

بخش دوم

نمودار مقایسه نوسان روند انتشار محتوا در فضای مجازی

بخش سوم

تحلیل احساسات

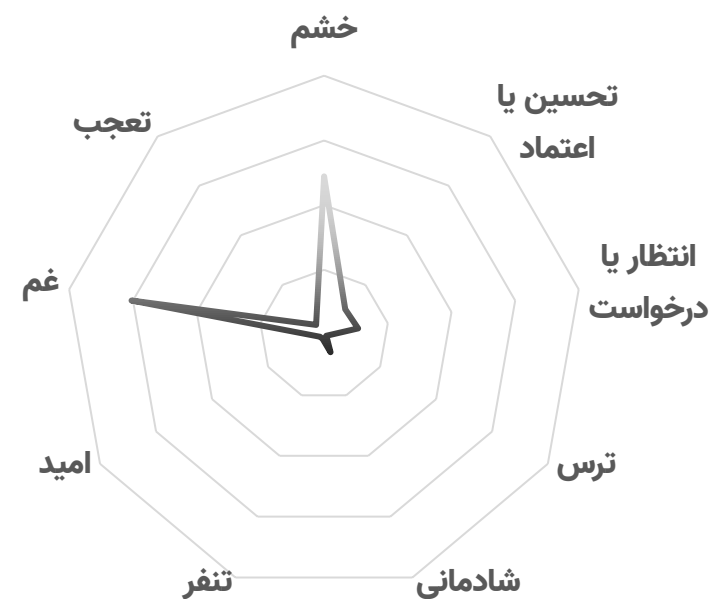
(احساسات شکل گرفته در افکار عمومی)

مقایسه احساسات

شکل گرفته در افکار عمومی

نمودار رادار احساسات

تنگه هرمز در این بازه فقط محل **درگیری نظامی** نبود؛ به نقطه‌ای تبدیل شد که چند نگرانی متفاوت افکار عمومی در آن به هم رسیدند. خبر **حمله آمریکا** به مواضع ایران در لارک، اعلام **شهادت نیروهای ایرانی**، پاسخ **موشکی و پهپادی ایران**، **تهدیدهای دوباره ترامپ** و هم‌زمانی این تحولات با افزایش **قیمت نفت و ارز**، باعث شد واکنش کاربران از یک خبر نظامی فراتر برود. در واقع، هر اتفاق در هرمز بلافاصله یک سوال دیگر را هم فعال می‌کرد: «پاسخ چه خواهد بود؟»، «آیا حمله دیگری در راه است؟»، «تردد کشتی‌ها چه می‌شود؟» و «هزینه این تنش تا کجا ادامه پیدا می‌کند؟» داده‌های **احساس سنجی** نیز همین فضای چندلایه را نشان می‌دهد. **غم** در صدر قرار دارد و فاصله قابل توجهی با سایر احساسات دارد؛ **خشم** در رتبه دوم و **انتظار و مطالبه** در جایگاه سوم قرار گرفته است. برآیند داده‌ها نشان می‌دهد فضای افکار عمومی در ۸ تا ۱۰ شهریور بیش از هر چیز در وضعیت «**سوگ همراه با خشم و انتظار اقدام**» قرار داشته است. فضای موجود را نمی‌توان صرفاً «**نگران**» یا صرفاً «**حامی پاسخ نظامی**» توصیف کرد؛ جامعه هم‌زمان دو مطالبه دارد: در برابر **حمله خارجی ضعف نشان داده نشود** و در عین حال **هزینه جنگ به زندگی مردم و اقتصاد کشور منتقل نشود**.

غم غالب‌ترین احساس این بازه است. مهم‌ترین متغیر تهییج‌کننده آن، **شهادت نیروهای ایرانی در حمله به لارک** و بازتاب تصاویر و نام شهدا در فضای مجازی است. این عامل، واکنش‌ها را از پیگیری صرف تحولات نظامی به **همدردی و سوگ** کشانده است. در کنار آن، **نگرانی از تداوم حملات و تشدید درگیری در هرمز** و احتمال گسترش دامنه رویارویی، بار احساسی فضا را افزایش داده است. هم‌زمان، **نوسان ارز و نگرانی از پیامدهای اختلال در کشتیرانی و بازار انرژی**، بخشی از کاربران را نسبت به انتقال هزینه‌های تنش به زندگی روزمره حساس کرده است. در مجموع، غم موجود در این بازه حاصل هم‌زمانی شهادت شهدا، نگرانی از تداوم رویارویی و دغدغه پیامدهای اقتصادی تنش است و در ادامه، با **خشم و مطالبه پاسخ** پیوند خورده است.

خشم دومین احساس برجسته است؛ اما از نظر کیفیت، با غم تفاوت دارد. غم بیشتر واکنشی است، در حالی که خشم در فضای مجازی به سرعت به **مطالبه اقدام** تبدیل شده است. اولین محرک خشم، **حمله مستقیم آمریکا به لارک** است. در میان کاربران، به‌ویژه جریان‌های حامی نظام، این حمله به عنوان تعرض به خاک ایران و **عبور از یک خط قرمز** تلقی شده است. اعلام شهادت نیروهای ایرانی نیز شدت این واکنش را بالا برده است. به همین دلیل، عباراتی با مضمون **«پاسخ باید متناسب با حمله باشد»** و **«هر تعرضی باید هزینه داشته باشد»** در امتداد خبر حمله دیده می‌شود. محرک دوم، **اظهارات ترامپ** است. توصیف ایران با ادبیاتی مانند **«کشور شکست خورده»** و تهدید به اقدامات نظامی بیشتر، در بخشی از فضای فارسی‌زبان به عنوان تلاش برای تحمیل روایت شکست به ایران برداشت شده و همین موضوع به تحریک **خشم ملی** کمک کرده است. اما یک بخش مهم از خشم، در داخل فضای حامیان نظام نیز متوجه **نحوه مواجهه سیاسی و رسانه‌ای با تهدید** است. برخی کاربران معتقدند در شرایطی که آمریکا مستقیم اقدام نظامی کرده، اظهاراتی که ضعف اقتصادی، محدودیت توان یا ضرورت امتیازدهی را برجسته کند، می‌تواند طرف مقابل را به فشار بیشتر تشویق کند. بنابراین بخشی از خشم داخلی نه متوجه اصل پاسخ نظامی، بلکه متوجه **نگرانی از ارسال سیگنال ضعف** است. در سوی دیگر، کاربران معاند نیز خشم را در جهت متفاوتی به کار گرفته‌اند؛ بخشی از آنان حمله و تشدید تنش را نتیجه سیاست‌های نظام و هزینه آن را متوجه مردم می‌دانند. این بخش از فضای مجازی تلاش می‌کند خشم ناشی از حمله را به **نارضایتی از وضعیت سیاسی و اقتصادی کشور** پیوند بزند.

انتظار و مطالبه؛ مهم‌ترین احساس رو به جلو و سومین احساس در نمودار است و نشان می‌دهد بخشی از جامعه در این بازه منتظر نتیجه یک اتفاق بعدی بوده است. متغیر تهییج‌کننده این احساس، بیش از هر چیز **چرخه اقدام و واکنش** است. حمله آمریکا به لارک، پاسخ ایران، تهدید دوباره واشنگتن و گزارش درباره احتمال حملات محدود بعدی، فضای مجازی را در وضعیت **«انتظار خبر بعدی»** قرار داده است. کاربر فقط درباره اتفاقی که رخ داده صحبت نمی‌کند؛ درباره این می‌پرسد که بعدش چه خواهد شد؟ در میان کاربران حامی نظام، این انتظار عمدتاً به شکل **مطالبه پاسخ قاطع‌تر** و روشن شدن تکلیف متجاوز شکل گرفته است. در بخشی دیگر، انتظار متوجه تصمیم‌گیری درباره تنگه هرمز و امنیت کشتیرانی است. برخی کاربران نیز خواهان فعال شدن مسیر دیپلماتیک برای جلوگیری از ورود منطقه به یک جنگ گسترده‌تر هستند. موضوع **خونخواهی و پاسخ به شهادت نیروها** نیز در همین بخش اهمیت دارد. شهادت، غم ایجاد می‌کند؛ غم در فضای متشنج به خشم تبدیل می‌شود و خشم مطالبه پاسخ می‌سازد. به همین دلیل انتظار و مطالبه در این بازه را نمی‌توان جدا از دو احساس اول تحلیل کرد. از سوی دیگر، تهدیدهای مکرر آمریکا باعث شده مطالبه فقط **«پاسخ به حمله قبلی»** نباشد؛ بلکه بخشی از کاربران درباره **نحوه جلوگیری از تکرار حمله** سوال می‌کنند. اینجا مفهوم **بازدارندگی** وارد گفت‌وگوی عمومی شده و بحث حفظ توان موشکی، پدافندی و کنترل هرمز را تقویت کرده است.

سایر احساسات

اعتماد و تحسین در این بازه هم نشان می‌دهد **روایت اقتدار نظامی ایران** همچنان بخش قابل توجهی از فضای مجازی را دربر گرفته است. **سرعت پاسخ ایران، حمله به مواضع آمریکا در منطقه** و اخبار مربوط به **توان پدافندی و موشکی** از مهم‌ترین محرک‌های این احساس بوده‌اند. **شادی** بیشتر در واکنش به اخبار مربوط به پاسخ ایران و هدف قراردادن پایگاه‌های نظامی ایالات متحده در اردن و امارات و موفقیت‌های نظامی دیده می‌شود؛ اما فاصله آن با غم نشان می‌دهد فضای کلی را نمی‌توان فضای شادی ناشی از موفقیت نظامی دانست. **تعجب** بیشتر از **غافلگیرکننده بودن حمله لارک** و بازگشت ناگهانی تنش به هرمز ناشی شده است. **تنفر** هم بیشتر در ادبیات **ضد آمریکایی و ضد اسرائیلی** و همچنین در بخشی از محتوای جریان مخالف جمهوری اسلامی دیده می‌شود. **امید** در این بازه **بسیار پایین** است؛ بنابراین حتی روایت‌های امیدوارکننده درباره قدرت پاسخ ایران هنوز نتوانسته‌اند **فضای احساسی سنگین ناشی از غم و خشم** را جابه‌جا کنند. **ترس** پایین‌ترین سطح را دارد. با این حال، نباید این عدد را به معنای نبود نگرانی از جنگ دانست؛ بخشی از ترس در این داده‌ها احتمالاً در قالب **غم، انتظار و نگرانی اقتصادی** بروز کرده است.

سناریوی محتمل افکار عمومی

در کوتاه‌مدت، مهم‌ترین متغیر تعیین‌کننده احساسات، **اقدام بعدی دو طرف در تنگه هرمز** خواهد بود. **حمله جدید آمریکا یا افزایش آمار شهدا** می‌تواند غم و خشم را هم‌زمان بالا برده و مطالبه پاسخ را تقویت کند. در مقابل، **کاهش تنش و ایجاد مسیر مشخص برای امنیت کشتیرانی** می‌تواند از شدت انتظار و نگرانی بکاهد. متغیر دوم، **اقتصاد** است؛ هرچه نوسان ارز و نفت و نگرانی درباره تردد کشتی‌ها بیشتر به زندگی روزمره مردم منتقل شود، امکان آن وجود دارد که خشم ناشی از تجاوز خارجی با انتقاد از نحوه مدیریت داخلی شرایط درهم آمیخته شود. در چنین وضعیتی، **جریان‌های معاند** نیز فرصت بیشتری برای **پیوند دادن «جنگ، فشار اقتصادی و ناکارآمدی»** پیدا خواهند کرد. بنابراین نقطه حساس افکار عمومی در روزهای آینده نه فقط نتیجه درگیری نظامی، بلکه نحوه مدیریت هم‌زمان سه مطالبه **«امنیت تنگه هرمز» و «کنترل هزینه‌های اقتصادی جنگ»** خواهد بود.

جریان شناسی

بخش چهارم

برجسته سازی تنگه هرمز به عنوان خط قرمز کشور

جریان سیاسی	ریز مسئله	رویکرد	مشارکت
اصولگرا	۱. روایت پاسخ موشکی ایران به مواضع آمریکا در منطقه به عنوان پاسخ مستقیم به حمله لارک و نشانه اینکه ایران در برابر حمله به خاک خود منفعل نخواهد ماند. ۲. تأکید بر آمادگی نیروهای مسلح برای دفاع از تنگه و استفاده از ادبیاتی مانند «تنگه هرمز خط قرمز ماست» و «هر تعرضی با پاسخ روبه رو می شود» ۳. برجسته سازی موقعیت جزیره لارک و اشراف آن بر تنگه هرمز برای تأکید بر اهمیت این منطقه در معادلات دفاعی کشور	حمایتی	۵۵%
اصلاح طلب	۱. تأکید بر اهمیت راهبردی تنگه هرمز در کنار نگرانی از تبدیل این منطقه به نقطه آغاز دور تازه ای از درگیری مستقیم ایران و آمریکا. ۲. هشدار نسبت به اینکه پاسخ های متقابل نظامی می تواند شرایط را از یک تنش محدود به یک رویارویی گسترده تر تبدیل کند ۳. برجسته سازی ضرورت حفظ امنیت کشتیرانی و جلوگیری از اقداماتی که هزینه های اقتصادی و امنیتی بیشتری برای کشور ایجاد می کند	انتقادی	۲۰%
معاند	۱. تلاش برای القای اینکه اقدامات ایران در تنگه هرمز موجب فراهم شدن زمینه حمله آمریکا به جزیره لارک شده است ۲. استفاده از حمله به لارک برای زیر سؤال بردن توان دفاعی جمهوری اسلامی و القای آسیب پذیری مواضع ایران در منطقه ۳. برجسته سازی احتمال گسترش حملات آمریکا به دیگر جزایر و زیرساخت های راهبردی ایران با هدف ایجاد نگرانی نسبت به ادامه جنگ	تخریبی	۲۵%

افزایش نگرانی از تبدیل تنش محدود در تنگه هرمز به چرخه جدید درگیری مستقیم ایران و آمریکا

جریان سیاسی

اصولگرا

اصلاح طلب

معاند

ریز مسئله

۱. تأکید بر اینکه نکته که پاسخ ایران باید به گونه ای باشد که هزینه اقدام نظامی بعدی آمریکا را افزایش دهد و نقش بازدارنده داشته باشد
۲. برجسته سازی اظهارات ترامپ درباره پاسخ به حملات ایران و استفاده از آن برای نشان دادن احتمال ادامه تنش در روزهای آینده
۳. برجسته سازی حمله آمریکا به لارک و پاسخ موشکی ایران، به عنوان ورود دوباره دو طرف به چرخه «حمله و پاسخ»

۱. تأکید بر اینکه ادامه این روند، علاوه بر تبعات نظامی، هزینه های اقتصادی و امنیتی بیشتری به کشور تحمیل خواهد کرد
۲. نگرانی از گسترش دامنه درگیری از تنگه هرمز به پایگاه های آمریکا در کشورهای منطقه و تبدیل شدن تنش به یک جنگ فراگی
۳. تأکید بر ضرورت کنترل تنش و استفاده از ظرفیت های سیاسی و دیپلماتیک برای جلوگیری از ادامه درگیری مستقیم

۱. برجسته سازی تهدید ترامپ مبنی بر پاسخ شدید به ایران و تلاش برای ایجاد این تصور که حملات بعدی آمریکا قطعی است
۲. انتشار مطالبی درباره احتمال هدف قرار گرفتن جزایر و تأسیسات راهبردی دیگر با هدف تشدید نگرانی عمومی
۳. پیوند دادن تحولات اخیر با ادعای «شکست محاسبات جمهوری اسلامی» و تلاش برای القای ناتوانی در مدیریت بحران

رویکرد

حمایتی

انتقادی

تخریبی

مشارکت

۵۰%

۲۵%

۲۵%

تبدیل امنیت کشتیرانی و تنگه هرمز به محور اصلی جنگ روایت‌ها و شکل‌گیری دوروایت متضاد درباره مقصر تشدید تنش

جریان سیاسی	ریز مسئله	رویکرد	مشارکت
اصولگرا	۱. تأکید بر اینکه آمریکا با حضور نظامی در منطقه و حمله به مواضع ایران، عامل اصلی تشدید ناامنی در تنگه هرمز است ۲. برجسته‌سازی حمله به لارک و به شهادت رسیدن و زخمی شدن نیروهای ایرانی به عنوان شاهدهی بر اینکه مسئله برای ایران صرفاً امنیت کشتیرانی نیست و به حاکمیت ملی ارتباط دارد ۳. تأکید بر اینکه امنیت تنگه هرمز بدون در نظر گرفتن نقش و حاکمیت ایران قابل تأمین نیست	حمایتی	۵۵٪
اصلاح طلب	۱. تمرکز بر پیامدهای ناامن شدن تنگه هرمز برای تجارت، صادرات نفت و اقتصاد ایران و منطقه ۲. برجسته‌سازی ضرورت جلوگیری از تبدیل امنیت کشتیرانی به بهانه‌ای برای ادامه حملات نظامی ۳. نگرانی از اینکه ادامه تنش در هرمز، هزینه‌های درگیری را از سطح نظامی به اقتصاد و زندگی مردم منتقل کند	انتقادی	۲۰٪
معاند	۱. برجسته‌سازی روایت سنت‌گام مبنی بر اینکه حمله به لارک برای مقابله با تهدید مین‌گذاری و حفاظت از کشتیرانی تجاری انجام شده است ۲. استفاده از اصابت نفتکش در تنگه هرمز برای القای اینکه امنیت کشتیرانی در نتیجه اقدامات جمهوری اسلامی با تهدید جدی مواجه شده است ۳. برجسته‌سازی کاهش تردد کشتی‌ها و نگرانی‌های مربوط به عبور و مرور دریایی برای ایجاد تصویر ناامن شدن تنگه هرمز	تخریبی	۲۵٪

مخاطبان گرامی
می‌توانند در صورت
تمایل برای عضویت در
گروه اتاق رصد فضای
مجازی صداوسیما در
پیام‌رسان بله به
شماره **۰۹۱۳۷۷۶۰۷۵۵**
درخواست عضویت
دهند.

گروه اتاق رصد برای مخاطبان گرامی این امکان را فراهم نموده تا در سریع‌ترین زمان ممکن دسترسی دقیق و جامع به رصد مسائل اقتضائی، فعالیت جریان‌ات سیاسی و خروجی‌های گزارشات محتوایی اتاق وضعیت معاونت فضای مجازی را داشته باشند.

کانال‌های اتاق رصد فضای مجازی

لینک ورود
اقتصادنگار

لینک ورود
هوش‌نگار

لینک ورود
اندیشه‌نما

لینک ورود
روایت اول

لینک ورود
رصد شایعات

لینک ورود
مثبت‌نما

لینک ورود
بازتاب tv

لینک ورود
رصد tv

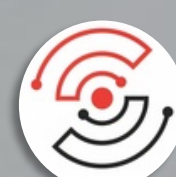
لینک ورود
چهره‌نما

لینک ورود
رصد تحولات فلسطین

لینک ورود
رصد فوری

لینک ورود
ترندنگار